

د افغانستان اسلامي جمهوریت
اداره ارتباطات عامه و استراتیژیک ریاست جمهورۍ
مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

ملت ته د دولت د حساب ورکولو برنامه برنامه حسابه‌ی دولت به ملت

د اساسي قانون پر تطبيق
د څارنې خپلواک کمېسيون
د ۱۳۹۹ کال - سلواغې ۱۴مه

پرله پسې کټه: ۲۴

سال مالی ۱۳۹۹

www.gmic.gov.af

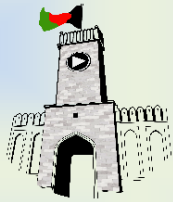
[gmicafghanistan](https://www.facebook.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://twitter.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://www.youtube.com/gmicafghanistan)

معرفی مختصر کمیسیون

تقویت حاکمیت قانون در افغانستان از جمله مهم‌ترین اولویت‌ها برای دولت جمهوری اسلامی افغانستان و همکاران بین‌المللی‌اش بوده و مهم‌ترین اقدامی که در راستای تحقق این امر صورت گرفته است، تصویب قانون اساسی در ۱۴ جدی ۱۳۸۲ بوده است. ماده ۱۵۷ این قانون اساسی تصریح می‌دارد: «کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می‌گردد، اعضای این کمیسیون از طرف رئیس‌جمهور به تأیید ولسی جرگه تعیین می‌گردند.

سپس در سال ۱۳۸۹ قانون کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی از طرف پارلمان تصویب و نافذ گردید. فصل سوم این قانون وظایف و صلاحیت‌های این کمیسیون را در مواد ۸ و ۹ آن بیان می‌دارد.

کمیسیون به منظور نظارت بهتر از تطبیق احکام مندرج قانون اساسی دارای وظایف و صلاحیت‌های زیر است:
نظارت از رعایت و تطبیق احکام قانون اساسی توسط رئیس‌جمهور، حکومت، شورای ملی، قوه قضائیه، ادارات، مؤسسات و سازمان‌های دولتی و غیر دولتی؛

ارائه مشوره‌های حقوقی در مورد مسایل ناشی از قانون اساسی به رئیس‌جمهوری و شورای ملی و ارائه نظریه‌های تفسیری به جواب‌احاله‌های واصله در مسایل ناشی از احکام قانون اساسی؛

ارائه پیشنهاد مشخص به رئیس‌جمهور و شورای ملی در زمینه اتخاذ تدابیر به منظور انکشاف امور قانون‌گذاری در مواردی که قانون اساسی حکم نموده است و یا رعایت قانون اساسی ایجاب می‌کند و ارائه گزارش به رئیس‌جمهور در صورت ملاحظه تخطی یا تخلف از احکام مندرج قانون اساسی.

مقامات و نهادهایی که صلاحیت‌احاله مسایل ناشی از احکام قانون اساسی را غرض ابراز نظر حقوقی به کمیسیون دارا می‌باشند عبارت‌اند از: رئیس‌جمهور، مجلسین شورای ملی، ستره محکمه و کمیسیون‌های مستقل حقوق بشر، انتخابات، اصلاحات اداری و خدمات ملکی.

دیدگاه کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی:

نظام قانونمند مبتنی بر احکام قانون اساسی و تحکیم حاکمیت قانون

ماموریت کمیسیون:

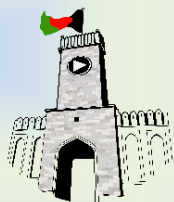
نظارت از رعایت و تطبیق احکام قانون اساسی توسط رئیس‌جمهور، حکومت، شورای ملی، قوه قضائیه، ادارات، مؤسسات و سازمان‌های دولتی و غیر دولتی؛

ارائه مشوره‌های حقوقی در مورد مسایل ناشی از احکام قانون اساسی به رئیس‌جمهور و شورای ملی؛

ارائه پیشنهاد‌های مشخص به رئیس‌جمهور و شورای ملی در زمینه اتخاذ تدابیر به منظور انکشاف امور قانون‌گذاری در مواردی که قانون اساسی حکم نموده است.

ارائه گزارش به رئیس‌جمهور در صورت ملاحظه تخطی یا تخلف از احکام مندرج قانون اساسی؛

ارائه نظریه‌های حقوقی به جواب‌احاله‌های واصله در مسایل ناشی از احکام قانون اساسی؛

اهداف

تقویت حاکمیت قانون اساسی
ایجاد ظرفیت لازم تخصصی و اداری به منظور اجراات مؤثر و مثمر
نهادینه ساختن قانون اساسی در اذهان عامه و آگاهی دهی به مردم از مواد و مفاد قانون اساسی
انکشاف قوانین پیش بینی شده در قانون اساسی
اتخاذ تدابیر جهت رفع تناقضات قوانین عادی با قانون اساسی
تشریح احکام قانون اساسی و ارائه مشوره های حقوقی
جلوگیری از نقض احکام قانون اساسی
تشکیل:

مجموع تشکیل 131 (7 عضو+ 83 مأمور+ 41 اجیر)

بست اول	بست دوم	بست سوم	بست چهارم	بست پنجم	بست ششم	بست هفتم	بست هشتم
ریاست عمومی	ریاست	امریت	مدیریت عمومی	مدیریت	ماموریت	اجیر فنی	اجیر خدماتی
موجود نیست	رئیس دفتر رؤسای دبیرتمنت ها رئیس منابع بشری مشاورین حقوقی	امرین متخصصین	مدیران عمومی کارشناسان اعضای مسکنی مفتشین ترجمان ویراستار	مدیران پسته رسان عضو تسهیل قراردادها عکاس و فلم بردار	مامورین	معتدین خانه ساماتها دریوران آشپز	صفاکاران دستیار آشپز
0	10	23	32	15	3	37	4

بودجه اداره و چگونگی مصرف آن

بودجه عادی کمیسیون در سال مالی 1399 بالغ به (78439259) هفتادو هشت میلیون و چهار صدو سی و نه هزار و دوصد و پنجاه و نه افغانی بود که از جمله آن مبلغ (68626298) شصت و هشت میلیون و شش صد و بیست و شش هزار و دو صدو نود و هشت افغانی تا اخیر سال مالی 1399 مصرف شده است. که مصرف بودجه حدود (87.49) درصد کل بودجه عادی می باشد.
قابل ذکر است که کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی در سال مالی 1399 بودجه انکشافی نداشته است.

دست آورد های عمده

دستاوردهای کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی در سال مالی 1399 به شرح ذیل می باشد:

در بخش فعالیت های ریاست دفتر مقام کمیسیون

ریاست دفتر مقام کمیسیون مطابق به پلان سال مالی 1399 در (5) بخش زیر اجراآت نموده که خلص تفصیل آنها ذیلاً بیان می گردد:

1. در بخش تنظیم جلسات رئیس و اعضای کمیسیون، ابلاغ و تکثیر مصوبات و ارسال نظریه ها و مشوره های حقوقی

کمیسیون در پاسخ به احاله مراجع ذیربط؛

در مجموع در سال مالی ۱۳۹۹ به تعداد 17 مصوبه از جانب مجالس عادی و فوق العاده کمیسیون تصویب گردیده است که شامل (2) مصوبه فوق العاده و 15 مصوبه از مجالس عادی) کمیسیون می باشد. افزون بر آن در سال 1399 به تعداد 3 نظریه حقوقی بجواب احاله ادارات صادر گردیده است.

2. در بخش تنظیم و هماهنگی مجالس رسمی و تأمین ارتباط مقام و اعضای کمیسیون با سائر ادارات؛

مجموعاً در سال مالی 1399 در قسمت اشتراک مقام کمیسیون در 20 جلسه عادی و اختصاصی شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه علیه فساد اداری، 15 جلسه عادی و اختصاصی کمیته عدلی و قضای و 25 جلسه کمیته قوانین، 400 مورد ملاقات و جلسات مقام با دیپارتمنت های مسلکی و شعبات مختلف کمیسیون، 50 مورد ملاقات های مقام کمیسیون با مقامات و مسولین وزارت خانه ها و ادارات دولتی و تأمین 800 مورد ارتباط تلفونی و الکترونیکی مقام کمیسیون با وزارت خانه ها و سائر ادارات غیر دولتی زمینه سازی و هماهنگی لازم صورت گرفته است.

3. در بخش معرفی نماینده گان با صلاحیت کمیسیون در جلسات مختلف؛

مجموعاً در سال مالی 1399 به تعداد 13 تن نمایندگان با صلاحیت کمیسیون در جلسات وزارت خانه ها و ادارات دولتی به شرح ذیل اشتراک نمودند:

معاونیت محترم دوم مقام عالی ریاست جمهوری ا.ا. غرض اشتراک در جلسه کمیته تخنیکي جهت تهیه گزارش از اصلاحات و تطبیق برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی؛

وزارت عدلیه جهت اشتراک به جلسه قانون تنظیم روابط قوای ثلاثه جمهوری اسلامی؛

شورای ملی به جلسه افتتاحیه،

ریاست محترم عمومی اداره امور ریاست جمهوری به جلسه بورد تصمیم گیری مقام عالی ریاست جمهوری ا.ا؛

وزارت محترم اطلاعات و فرهنگ در جلسه بسته معلوماتی افغانستان و ارسال بسته معلوماتی قانون اساسی به آن وزارت؛

وزارت محترم دولت در امور پارلمانی غرض جستجو راه حل مناسب در رابطه به صدور فرامین تقنینی مقام عالی دولت جمهوری ا.ا؛

دفتر محترم مشاور ارشد مقام عالی در امور حقوقی جهت همکاری و هماهنگی بیشتر غرض شریک سازی تمام اسناد حقوقی بین المللی افغانستان اعم از موافقت نامه ها و تفاهم نامه ها؛

کمیسیون تفتیش مرکزی ولسی جرگه به جلسه مبنی بر عدم اجازه نظارت از مرکز اصلاح و تربیت اطفال به وزارت محترم دولت در امور پارلمانی،

وزارت امور خارجه جهت اشتراک در سیمینار تحت عنوان مراحل و عقد معاهدات بین المللی، مراحل طرح الی مرعی الاجرا شدن؛

وزارت محترم دولت در امور پارلمانی جهت اشتراک در جلسه کمیسیون محترم امور تقنینی ولسی جرگه؛

وزارت محترم دولت در امور پارلمانی جهت اشتراک در جلسه بحث با ادارات پیرامون مسوده بودجه سال 1400؛

به اساس تقاضای ادارات مربوطه معرفی گردیده اند.

4. ثبت، ابلاغ و پیگیری از تحقق احکام مقام کمیسیون و ابلاغ احکام و فرامین مقام عالی ریاست جمهوری ا.ا؛

در سال مالی 1399 مجموعاً به تعداد 255 قطعه حکم مقام محترم کمیسیون روی موضوعات مختلف ثبت، ابلاغ و در مورد آن اجراءات صورت گرفته است.

همچنان به تعداد 15 قطعه حکم و 10 قطعه فرمان مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان مقام عالی ریاست جمهوری به این کمیسیون مواصلت و در مواردی که وظایف آن متوجه این کمیسیون بوده در موعد معین آن مطابق به مفاد آنها اجراءات صورت گرفته است.

5. ابلاغ، ارجاع، تعقیب و پیگیری مصوبات (کابینه جمهوری ا.ا، شورای عالی حاکمیت قانون، کمیته عدلی و قضایی، کمیته قوانین و شورای وزیران)؛

در مجموع از تاریخ 1398/10/10 الی 1399/10/10 به تعداد 86 مصوبه مواصلت که مشمول 31 مصوبه از کابینه، 10 مصوبه از شورای عالی حاکمیت قانون، 11 مصوبه از کمیته عدلی و قضایی، 28 مصوبه از کمیته قوانین، 4 مصوبه از شورای وزیران و 2 مصوبه از کمیته مبارزه علیه فساد اداری می باشد. از آنجمله 40 مصوبه وظایفی متوجه این کمیسیون داشته و اجراءات آنها تکمیل گردیده است.

6. تکمیل مراحل بعدی طرح تعدیل مسوده قانون کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی. جهت شامل ساختن آن در پلان

تقنینی و طی مراحل بعدی آن در وزارت محترم عدلیه و شورای ملی؛

7. در موارد متفرقه ذیل نیز اجراءات مقتضی صورت گرفته است.

✓ تسلیمی به تعداد (1310) قطعه مکاتیب واصله به کمیسیون و پیگیری از تحویل دهی آن به مرجع مربوطه توسط مدیریت های تحت اثر.

✓ رایحه جواب به 732 قطعه مکتوب وارده.

✓ صدور و تحویل دهی (685) قطعه مکاتیبی که عنوانی کمیسیون از طریق مدیریت آرشیف توسط پسته رسان به وزارت خانه ها و ادارات مختلف دولتی و غیر دولتی در میعاد معین آن فرستاده شده است.

✓ ثبت 225 قطعه احکام مقام کمیسیون .

✓ ترتیب دیتابیس و ثبت اسناد های مدیریت عمومی اسناد و ارتباط

✓ به تعداد 86 مصوبه اجراءات و به مراجع ذیربط آن اطمینان داده شده است.

در بخش نظارت از ادارات دولتی

الف: در بخش نظارت از رعایت احکام قانون اساسی:

مطابق پلان نظارت از رعایت و تطبیق احکام مواد (7، 14، 9، 15، 17، 26، 29، 31، 42، 43، 56، 70، 79، 90، 94، 97، 117، 128، 129، جزء اول ماده 64 و جزء اول ماده 75) قانون اساسی در وزارت ها، سکتور عدلی و قضایی، سکتور معارف، کمیسیون مستقل پیش بینی شده بود که در این راستا فعالیت های ذیل متحقق شده است.

تمامی فورم های نظارتی طی مکاتیب رسمی به سکتور عدلی و قضایی، سکتور معارف، شورای ملی که تحت نظارت قرار دارند گسیل، هیئت نظارتی دیپارتمنت بطور دوام دار به ادارات متذکره در مرکز اعزام گردیده است

اسناد جمع آوری و در خصوص مواد 9-15-31-70 و 75 گزارش های موارد رعایت و تطبیق و عدم رعایت و تطبیق تهیه و به مدیریت اجراییه محترم منشی کمیسیون جهت اخذ هدایت رسماً گسیل گردیده است. و طبق هدایت جلسات کمیسیون مقامات ادارات تحت نظارت به جلسه کمیسیون دعوت گردیده و رسماً هدایات و سفارشات کمیسیون به ادارات تحت نظارت صادر گردیده است. و سایر مواد قانون اساسی تحت تحلیل و تجزیه جهت ترتیب گزارش قرار دارد.

به منظور نظارت از ولایت ها دیپارتمنت طی پیشنهاد شماره 53 مورخ 1399/4/31 هیئت نظارتی را معرفی اما طی حکم شماره 57 مورخ 1399/5/27 مقام رهبری معطل قرار داده شده است.

ب: در بخش تهیه گزارش نقض مواد قانون اساسی:

1. تهیه گزارش نقض مواد 27، 31 و جزاویل ماده 75 قانون اساسی و ارائه آن به اساس جلسه شماره 10 فوس 1398 طی مکتوب شماره 297 بر 148 مورخ 1398.11.6 به دیپارتمنت تشریح قانون اساسی.

2. تهیه گزارش از عدم رعایت و تطبیق مواد 24، 27 و 31 قانون اساسی در زندن بگرام و ارائه آن طی مکتوب شماره 274 بر 137 مورخ 1398/11/1 به مدیریت جرائیه عضو محترم مربوطه.

3. تهیه گزارش از دریافت میزان رعایت و تطبیق ماده 9 قانون اساسی و ارایه آن طی مکتوب شماره 261 بر 130 مورخ 1398/10/22 به مدیریت اجراییه عضو محترم مربوطه.

4. تهیه گزارش نظارتی از ربع اول سال مالی 1399 و ارائه آن طی مکتوب شماره 18 مورخ 1399/3/19 به مدیریت اجراییه منشی محترم کمیسیون جهت اجراآت بعدی.

5. تهیه گزارش شش ماهه برنامه عدلی و قضایی و گزارش ربع دوم و ارائه آن طی مکتوب شماره 54 بر 20 مورخ 1399/5/1 به مدیریت اجراییه عضو محترم مربوطه

6. تهیه گزارش ربع سوم سال مالی 1399 و ارائه آن طی مکتوب شماره 135 بر 58 مورخ 1399/7/23 به مدیریت اجراییه منشی کمیسیون جهت اجراآت بعدی.

7. تهیه گزارش از نتیجه نظارت از ماده 6 و 22 قانون اساسی در شرکت های مخابراتی و ارائه آن طی مکتوب شماره 77 مورخ 1399/6/4 به مدیریت اجراییه منشی کمیسیون.

8. تهیه گزارش میزان رعایت و تطبیق حکم ماده 15 قانون اساسی در اداره محیط زیست، شاروالی کابل، وزارت داخله و سایر مراجع ذیربط و ارائه آن طی مکتوب شماره 112 بر 46 مورخ 1399/7/8 به مدیریت اجراییه عضو محترم مربوطه.

9. تهیه گزارش از میزان رعایت و تطبیق احکام مواد 24 و 27 قانون اساسی در نظارت خانه ولایت کابل و ارائه آن طی مکتوب شماره 134 مورخ 1399/7/30 به مدیریت اجراییه منشی کمیسیون.

10. تهیه گزارش مجدد از نظارت میزان رعایت و تطبیق ماده 15 قانون اساسی در خصوص محیط زیست و ارائه آن طی مکتوب شماره 112 مورخ 1399/7/2 به مدیریت اجراییه عضو مربوطه (منشی کمیسیون) جهت اخذ هدایت.

11. تهیه گزارش موارد رعایت و تطبیق و عدم رعایت و تطبیق حکم ماده 9 قانون اساسی در وزارت اطلاعات و فرهنگ و ارائه آن طی مکتوب شماره 193 مورخ 1399/9/8 به مدیریت اجراییه منشی کمیسیون.

12. تهیه گزارش از رعایت و عدم رعایت ماده 70 قانون اساسی و ارائه آن طی مکتوب شماره 155 مورخ 1399/8/10 به مدیریت اجراییه منشی کمیسیون.

13. تهیه گزارش توحیدی موارد عدم رعایت و نقض احکام قانون اساسی طی سال های 1396-1399 و ارائه آن طی مکتوب شماره 244

مورخ 1399/10/4 به مدیریت اجرائیه منشی کمیسیون.

14. تهیه گزارش میزان رعایت و تطبیق و عدم رعایت و تطبیق احکام مواد 24-27-31 قانون اساسی در مرکز اصلاح و تربیت اطفال و ارائه آن طی مکتوب شماره 246 مورخ 1399/10/7 به مدیریت اجرائیه منشی کمیسیون
15. تهیه گزارش نظارت از رعایت و تطبیق و عدم رعایت تطبیق فقره دوم ماده 9 ق. 1 و ارائه آن طی مکتوب شماره 271 مورخ 1399/10/14 به مدیریت اجرائیه منشی کمیسیون.

ج: در بخش دعوت مسؤولین ادارات :

1. دعوت مقامات درجه اول ستر محکمه، لوی څارنوالی، ریاست محابس و توقیف خانه ها طبق هدایت شماره 4 جلسه عادی مورخ 3 قوس 1398 در جلسه مورخ 1398/11/27 کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی.
2. دعوت رئیس اعضای کمیسیون مستقل انتخابات در جلسه مورخ 1.10.1398 کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی.
3. دعوت مقامات رهبری اداره محیط زیست، شاروالی کابل، وزارت داخله، اداره نورم و استندرد، وزارت صنعت و تجارت، وزارت زراعت، و ترافیک کابل در جلسه مورخ 1399/7/20 پیرامون میزان رعایت و تطبیق و عدم رعایت و تطبیق ماده 15 قانون اساسی دعوت گردید.
4. دعوت مقامات اداره لوی څارنوالی، اداره امور زندانها، وزارت امور داخله به منظور شریک ساختن موارد عدم رعایت احکام مواد 24 - 27 و فقره اول ماده 75 قانون اساسی در مراکز سلب آزاد با ایشان و اخذ نظریات آنها جهت تصمیم گیری

در بخش نظارت از ادارات غیر دولتی

دیپارتمنت نظارت از تطبیق قانون اساسی در موسسات و سازمان های غیردولتی طبق پلان تطبیقی برنامه اصلاحات عدلی و قضایی در شش ماه دوم سال مالی 1399 از رعایت و تطبیق مواد (56 و 52/48/42/34/22/10) قانون اساسی در موسسات و سازمان های غیردولتی نظارت بعمل آورده است که موارد نقض مواد متذکره شناسایی و گزارش آن ذیلاً ارائه می گردد:

فعالیت ها:

1. نظارت از رعایت و تطبیق قانون اساسی در رسانه های همگانی غیردولتی:

- دیپارتمنت نظارت از تطبیق قانون اساسی در موسسات و سازمان های غیردولتی طی شش ماه دوم سال مالی 1399 از هشت باب رسانه های همگانی غیردولتی جهت شناسایی موارد عدم رعایت و تطبیق قانون اساسی نظارت به عمل آورده که شرح آن قرار ذیل ارائه می گردد:
- دیپارتمنت نظارت از تطبیق قانون اساسی در موسسات و سازمان های غیردولتی بر اساس مکتوب های نظارتی شماره 23/67 مورخ 1399/5/26، 32/90 مورخ 1399/6/29، 29/83 مورخ 1399/6/19، 30/84 مورخ 1399/6/19، 37/120 مورخ 1399/7/10، 39/123 مورخ 1399/8/14، 40/124 مورخ 1399/8/22، 44/133 مورخ 1399/8/21 و چک لست های نظارتی خانه پُری شده، از مواد (56 و 48/42/34/22/10) قانون اساسی در رسانه های همگانی غیردولتی ذیل:
- تلویزیون غیردولتی 1، تلویزیون غیردولتی تمدن، تلویزیون غیردولتی آیین، تلویزیون غیردولتی نورین، تلویزیون غیردولتی نگاه، تلویزیون غیردولتی نور، رادیو تلویزیون غیردولتی آریانا و روزنامه غیردولتی هشت صبح نظارت بعمل آورده.
- هیئت بعد از معرفی با مسؤولین رسانه های متذکره، اسناد مربوطه را مطابق چک لست های نظارتی مطالبه نموده که بعد از تحلیل، ارزیابی، مطالعه اسناد و مشاهدات عینی، عدم رعایت و تطبیق ماده 10 قانون اساسی در رابطه به موضوع عدم تشویق، حمایت و تضمین مصئونیت این رسانه ها از جانب دولت، ماده 34 قانون اساسی در رابطه به موضوع آزادی بیان، آزادی مطبوعات را شناسایی نمودند. چون ماده 10 و 34 قانون اساسی رعایت و تطبیق نگردیده بناءً ماده 56 قانون اساسی نیز مجال تطبیق را نیافته است که یافته های نظارتی این دیپارتمنت از عدم رعایت و

تطبیق مواد 10 و 34 قانون اساسی در رسانه های همگانی غیردولتی فوق الذکر به رویت شکایات که از جانب آنها درج چکلیست های نظارتی این دیپارتمنت گردیده قرار ذیل ارائه می گردد:

- شکایت رسانه های همگانی غیردولتی از عدم تشویق، حمایت و تضمین مصئونیت توسط دولت.
- نبود میکانیزم مشخص برای حمایت و تقویت رسانه های همگانی غیردولتی که میزان حمایت و تقویه دولت از رسانه های همگانی غیردولتی که باید از جانب دولت مشخص گردد.
- تحریم رسانه های همگانی غیردولتی از جانب نهادهای حکومتی در بعض موارد که سبب نارسایی و عدم دسترسی رسانه ها در قسمت اطلاع رسانی دقیق و بروقت به مردم می گردد.
- تلاش دولت در قسمت پوشش معلومات مورد نظر نهادهای حکومتی که خود سبب سانسور و عدم اطلاع دقیق و درست مردم از کار کرد حکومت و مانع نظارت عامه بر کارکرد و فعالیت دولت است.
- عدم ارایه اطلاعات و معلومات به موقع از جانب دولت به رسانه های خصوصی که خود نوعی سانسور غیر مستقیم معلومات از جانب نهادهای حکومتی شمرده می شود.

2. نظارت از رعایت و تطبیق قانون اساسی در دارالمعلمین های غیردولتی:

- بر اساس پلان مطروحه سال مالی 1399 و بر اساس مکتوب های نظارتی 27/79 مورخ 1399/6/16، 25/71 مورخ 1399/6/3، 24/70 مورخ 1399/6/3، 52/160 مورخ 1399/9/18، 51/159 مورخ 1399/9/18، 50/158 مورخ 1399/9/17، 49/157 مورخ 1399/9/16 و چکلیست های نظارتی توسط این دیپارتمنت از رعایت و تطبیق مواد (56 و 48/45/42/22/10) قانون اساسی در دارالمعلمین های غیردولتی (پرمختک، عدالت، طلوع دانش، هدیه، کابل روشن، عرش، دانشوران) نظارت بعمل آمده که گزارش آن ذیلاً ارائه می گردد:
- این نظارت با اتکاء به احکام قانون اساسی، قانون کار، قانون مالیات بر عایدات و مقرره موسسات تعلیمی خصوصی در دارالمعلمین های غیردولتی فوق الذکر صورت گرفته است که در ذیل شرح میگردد.
- هیئت بعد از معرفی با مسئولین موسسات متذکره، اسناد مربوطه را مطابق چک لیست های نظارتی مطالبه نموده که بعد از تحلیل، ارزیابی، مطالعه اسناد و مشاهدات عینی، موضوع عدم رعایت و تطبیق ماده 10 قانون اساسی در رابطه به حمایت، تشویق و تضمین مصئونیت این موسسات توسط دولت، عدم رعایت و تطبیق ماده 45 قانون اساسی در رابطه به موضوع تطبیق نصاب واحد تعلیمی که توسط وزارت معارف ترتیب میگردد، از جانب دارالمعلمین های غیردولتی شناسایی گردیده که با عدم رعایت و تطبیق مواد 10 و 45 قانون اساسی بصورت واضح ماده 56 قانون اساسی رعایت و تطبیق نگردیده است.

پیشنهادهای و راه حلها:

- ایجاد میکانیزم مشخص از جانب وزارت اطلاعات و فرهنگ جهت تضمین حمایت، تشویق و تقویه رسانه های خصوصی تا رعایت و تطبیق ماده (10) قانون اساسی بصورت درست در مؤسسات نشراتی مصداق پیدا کند.
- تضمین مشخص در جهت ارایه معلومات بر وقت از جانب نهادهای دولتی به رسانه های خصوصی تا آزادی رسانه ها خدشه دار نشود و مردم به نحو احسن به اطلاعات و معلومات بصورت دقیق دسترسی پیدا کنند. گرچند کمیسیون دسترسی به اطلاعات وجود دارد.
- تضمین مشخص در قسمت ارایه اطلاعات بصورت آزاد با در نظر داشت اصل بی طرفی و کاملاً مسلکی تا هیچ رسانه ای به هیچ نحوی

زیر فشار مستقیم یا غیر مستقیم پوشش اطلاعات و معلومات مورد پسند نهادهای حکومتی قرار نگیرد.

- حمایت مالی و فرهنگی موسسات تحصیلی از طرف دولت .
- ایجاد کتابخانه ها از طرف دولت در نهادهای تعلیمی و تحصیلی .
- استخدام و معرفی کارمندان و اساتید به مصارف دولت .
- معرفی نمودن محصلین از طریق امتحان کانکور به دارالمعلمین ها .

جمع بندی:

مواد (45/34/10 و 56) قانون اساسی رعایت و تطبیق نشده است؛

ماده 4، 5، 6 قانون رسانه های همگانی و ماده 5 مقرر طرز تأسیس رسانه های همگانی به گونه لازم رعایت و تطبیق نگردیده است.

ابراز نظر و پیشنهادات برای اصلاح و بهبود:

امنیت سرمایه گذاران داخلی گرفته شود، مؤسسات غیردولتی احساس آرامش کنند.

برای اجرای نظارت مؤسسات و سازمانهای غیردولتی باید با جلب همکاری و هماهنگی بخش موسساتی و سکتوری هر وزارت از طریق نامه یا استعلام رسمی به مؤسسات مراجعه شود.

مؤسسات داخلی حمایت و تشویق شوند.

برای تامین هماهنگی و حفظ حقوق افراد در عرصه کار و استخدام، باید به توافق وزارت کار و امور اجتماعی، شهداء و معلولین، وزارت های ذیربط و مؤسسات غیر دولتی فارم و شکل قرار داد خط تعریف شده و استاندارد، ترتیب و به منصفه اجرا گذاشته شود تا حقوق کارکنان و کارمندان مؤسسات غیر دولتی تضمین گردد .

به منظور رعایت و تطبیق قانون اساسی و قوانین مربوطه به مؤسسات و سازمانهای غیر دولتی

جهت رشد و شگوفایی سرمایه گذاری های خصوصی باید دولت، تشبثات خصوصی را تشویق و مصوونیت آن را تأمین نماید.

همچنان وزارت معارف باید جهت رعایت و تطبیق بهتر قانون اساسی، قانون کار و قانون معارف، طرز العمل و لوایح مربوط به مؤسسات خصوصی تعلیمی با در نظر داشت ماده دهم قانون اساسی جهت رشد و انکشاف بیشتر تعلیم و تربیه به آنها اجازه فعالیت و جذب شاگردان جدید الشمول را اعطافرموده و از فعالیت شان نظارت جدی نماید .

در بخش اصلاح و انکشاف قوانین

دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین یکی از دیپارتمنت های مسلکی کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی بوده که مطابق حکم فقره پنجم ماده هشتم قانون این کمیسیون در سال 1399 خورشیدی در جنب تشکیل کمیسیون ایجاد گردیده است.

اهداف کاری این دیپارتمنت در دوبرخس متمرکز است:

انکشاف امور قانونگذاری؛

تحقیق قوانین نافذه.

این دیپارتمنت که فعالیتهای آن در راستایی تطبیق هرچه بهتر قانون اساسی استوار است، اهداف کاری خویش را بیشتر بر محور ارائه طرحهای مشخص به منظور تدوین قوانینی که در قانون اساسی پیش بینی شده، متمرکز می سازد؛ زیرا زمانی می توان از تطبیق دقیق قانون اساسی نظارت و حمایت کرد که تمامی قوانینی که در قانون اساسی پیش بینی شده اند تدوین گردیده و نافذ شده باشد.

همچنان تحقیق و مطالعه قوانین به منظور تعدیل، ایزاد، رفع نواقص و ارائه پیشنهاد به مراجع ذیصلاح به منظور انکشاف و اصلاح قوانین، یکی دیگری از اهداف کاری این دیپارتمنت میباشد که در این راستا دیپارتمنت فعالیت های پلان شده خویش را سمت و سو داده است. دیپارتمنت تلاش میوزد تا از این طریق فرهنگ حاکمیت قانون را در جامعه تقویت بخشیده و به اهداف کلی کمیسیون که همانا رعایت، اجرا و تطبیق احکام قانون اساسی در راستای استراتژی انکشاف ملی، حکومت داری سالم، حاکمیت قانون و حقوق بشر می باشد، نایل آید. دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین که فعالیت های آن بر مبنای تطبیق هر چه بهتر قانون اساسی استوار است، اهداف کاری خویش را بیشتر بر محور ارائه طرح های مشخص به منظور تدوین قوانینی که در قانون اساسی پیش بینی شده است متمرکز می سازد؛ زیرا زمانی می توان از تطبیق دقیق قانون اساسی نظارت و حمایت کرد که تمامی قوانینی که در قانون اساسی پیش بینی شده است تدوین و نافذ گردد. از همین لحاظ دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین در این راستا فعالیت های خویش را با جدیت دنبال کرده و تلاش میوزد تا در راستای انکشاف امور قانون گذاری گام های ارزنده ای را بردارد.

همچنان تحقیق و مطالعه قوانین به منظور تعدیل، ایزاد، رفع نواقص و ارائه پیشنهاد به مراجع ذیصلاح به منظور انکشاف و اصلاح قوانین، یکی دیگری از اهداف کاری این دیپارتمنت میباشد که در این راستا دیپارتمنت فعالیت های پلان شده خویش را نیز سمت و سو داده است. دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین تلاش میوزد تا از این طریق فرهنگ حاکمیت قانون را در جامعه تقویت بخشیده و به اهداف کلی کمیسیون که همانا رعایت، اجرا و تطبیق احکام قانون اساسی در راستای استراتژی انکشاف ملی، حکومت داری سالم، حاکمیت قانون و حقوق بشر می باشد، نایل آید.

این دیپارتمنت با توجه به مسیر کاری و پلان اختصاصی خویش در تبانی با پلان عمومی و استراتژیک کمیسیون؛ درشش ماه اخیر سال مالی 1399 فعالیت های ذیل را به منظور انکشاف امور قانون گذاری و اصلاح قوانین نافذه به اساس هدایت جزء پنجم ماده هشتم قانون اختصاصی این کمیسیون انجام داده است:

1- طرح تحقیقی صلاحیت قانون تفسیر قانون اساسی متکی به ماده 121 قانون اساسی: مسئله صلاحیت تفسیر قانون اساسی

فی مابین ستره محکمه و کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی ناشی از ابهام کلمه (آنها) در ماده 121 قانون اساسی تا ایندم یک قضیه متنازع فیه است؛ ستره محکمه افغانستان مدعی است که صلاحیت تفسیر قانون اساسی را در جنب تفسیر قوانین از صلاحیت مختص به خویش می داند.

در جلسه شماره 17 مؤرخ 1399/8/11 کمیته قوانین طرح قانون بررسی مطابقت اسناد تقنینی با قانون اساسی و تفسیر آنها که از طرف ستره و وزارت عدلیه به جلسه ارایه گردیده بود بعد از بحث و مذاقه روی طرح متذکره، در فرجام بصورت ابتدایی در کمیته مورد تایید قرار گرفت. ریاست محترم دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین این کمیسیون طرح و دلایل خویش را در خصوص صلاحیت تفسیر قانون اساسی طی (7) ورق ذریعه ی مکتوب 957 مؤرخ 1399/8/20 به ریاست کمیته ی محترم قوانین ریاست محترم عمومی اداره امور ریاست جمهوری اسلامی افغانستان ارسال داشته است تا در زمینه با در نظر داشت دلایل این کمیسیون در خصوص موضوع صلاحیت تفسیر قانون اساسی تجدید نظر صورت گیرد.

همچنان طرح متذکره طی مکاتیب (958، 959 و 960) به ریاست محترم ستره محکمه، وزارت محترم عدلیه و مجلسین شورای ملی بالترتیب ارسال گردیده است.

در نتیجه کمیسیون محترم امور تقنینی، عدلی و قضایی مشرانو جرگه ذریعه شماره 1186 مؤرخ 1399/9/8 عنوانی وزارت محترم دولت در امور پارلمانی چنین نگاشته اند:

لطفاً مطلب ذیل را از طریق خویش به کمیسیون محترم مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی و ریاست محترم امور حقوقی تقنینی و قضایی معاونیت نظارت و حراست از قانون اداره امور ریاست جمهوری اسلامی افغانستان گسیل دارید:

محترماً: نامه رسمی کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی در خصوص صلاحیت تفسیر قانون اساسی و استدلال شان در این مورد که اصل نامه عنوانی آن مقام وکاپی آن جهت آگاهی به این کمیسیون ارسال گردیده است مورد غور و مطالعه قرار گرفت. اعضای جلسه بعد از بحث و تبادل نظر دلایل کمیسیون محترم مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی را مقنع و تأیید نمود. چنین فیصله به عمل آمد که آن مقام محترم پیرامون موضوع تجدید نظر فرموده ممنون سازند. سرانجام فیصله ی کمیسیون محترم امور تقنینی، عدلی و قضایی مشرانو جرگه از توسط نامه 10509 بر 836 مؤرخ 1399/9/10 از طریق وزارت محترم دولت در امور پارلمانی به این کمیسیون مواصلت ورزیده است. اما تاکنون از اقدام و نظریات کمیته ی محترم قوانین اداره امور ریاست جمهوری اسلامی افغانستان، ستره محکمه و وزارت محترم عدلیه در خصوص موضوع مذکور چیزی به این کمیسیون گسیل نگردیده و موضوع تحت تعقب و پیگیری می باشد.

2- طرح تحقیقی و اصلاحی قانون محصول صفایی:

دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین در خصوص طرح اصلاحی و تعدیلی قانون محصول صفایی به منظور رفع خلاها و نواقص آن از طریق ارایه طرح پیشنهادی تعدیل فعالیت های ذیل انجام داده است. مطالعه و تحقیق مواد قانون محصول صفایی به منظور در یافت خلاها و نواقص آن: مواد قانون محصول صفایی از طرف کارشناسان این دیپارتمنت مورد مطالعه و تحقیق همه جانبه قرار گرفت. مطالعه عمیق و دقیق با توجه به انطباق آن با وضعیت فعلی کشور با عث دریافت نواقص و خلاهای آن میگردد. رفع این خلاها و نواقص را جز از طریق طرح های اصلاحی و تعدیلی قوانین نافذه ممکن نیست. نشست مشورتی به ادارات ذیربط منجمله اداره محترم شاروالی کابل: خلاها و نواقص قوانین نافذه بیشتر از زمان اجرای آن بر ملا میگردد؛ چون زمانی می توان به مشکلات یک قانون بهتر دست که یافت در زمان تطبیق مشکل آفرین باشد، با این خلاها و نواقص بیشتر از همه اداره مجری و تطبیق کننده ی قانون می داند؛ روی همین نکته دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین نشست های مشورتی را به منظور بر ملا ساختن خلاها و نواقص قانون مذکور با اداره محترم شاروالی کابل تدویر نمود که خوشبختانه نتایج ملموس را در قبال داشت. توحید خلاها و نواقص و ارایه طرح پیشنهادی تعدیل آن: بعد از مطالعه و تحقیق و نشست های مشورتی با ادارات ذیربط به منظور دریافت خلاهای قانون محصول صفایی که در نتیجه طرح پیشنهادی تعدیل و ترتیب برخی مواد قانون مذکور از طرح دیپارتمنت تهیه و ترتیب با بمطالعه عضومربوطه کمیسیون نهایی تلقی گردید.

ارسال طرح اصلاحی و تعدیلی قانون مذکور: با نهایی شدن طرح اصلاحی و تعدیلی قانون محصول صفایی؛ دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین، طرح مذکور را جهت تصویب از طرف مجلس عالی کمیسیون ضم مکتوب شماره 554 مؤرخ 1399/7/8 به ریاست محترم دفتر مقام کمیسیون به منظور درج آن در آجندایی مجلس ارسال نمود.

در نتیجه طرح تحقیقی و اصلاحی قانون محصول صفایی؛ در بند 2 مصوبه شماره 2 مؤرخ 6 میزان 1399 تصویب و به اداره محترم شاروالی کابل توسط مکتوب شماره 995 بر 405 از طریق مدیریت اسناد و ارتباط این به منظور تعدیل قانون مذکور ارسال گردیده است که به جواب آن ذریعه ی نامه شماره 5713 مؤرخ 1399/9/13 اداره محترم شاروالی کابل نکات قابل ملاحظه این دیپارتمنت را منطقی و بجا دانسته از رعایت آنها در طرح تعدیل قانون مذکور اطمینان داده است.

3- طرح ضرورت وضع و تدوین قانون محاکمه قضات متکی به ماده 133 قانون اساسی: به موجب حکم ماده 133 قانون

اساسی، قضات نیز در امور کاری خویش جوابگو بوده و در صورت عدم رعایت قوانین و ارتکاب جرم مستوجب محاکمه و مجازات شناخته شده اند. چنانچه در این زمینه ماده 133 قانون اساسی چنین حکم می کند: «هرگاه قاضی به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.»

ماده ی متذکره قانون اساسی، هدایت داده؛ تا طرز رسیدگی و محاکمه قضات مطابق به احکام قانون جداگانه باشد، درحالیکه تا ایندم میکانیزم مشخصی در خصوص محاکمه قضات نه در (قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضائیه) وجود دارد و نه هم در قانون (کد جزا) افغانستان. دیپارتمنت تحقیق و انکشاف قوانین طبق صراحت جزء پنجم ماده هشتم قانون کمیسیون و پلان کاری خویش روی طرح ضرورت وضع و تدوین قانون محاکمه قضات متکی به ماده 133 قانون اساسی فعالیت های ذیل را انجام داده است:

- ✓ تحقیق و ارزیابی مواد مرتبط به محاکمه قضات به ویژه ماده 133 قانون اساسی؛
  - ✓ تحقیق در رابطه به چگونگی اقدامات صورت گرفته مرتبط به موضوع از مراجع ذیربط به منظور اتخاذ تصمیم بعدی؛
  - ✓ جمع آوری نظریات و تحلیل دانشمندان حقوق در خصوص مفهوم ماده 133 قانون اساسی افغانستان
  - ✓ در نتیجه تهیه مسوده طرح پیشنهادی ضرورت وضع و تدوین قانون محاکمه قضات متکی به ماده 133 قانون اساسی.
- بنابراین مسوده طرح پیشنهادی قانون مذکور از طرف این دیپارتمنت کاملاً نهایی می باشد ولی به منظور ارسال آن به ادارات ذیربط باید مورد تصویب مجلس عالی کمیسیون قرار گیرد.

اما علی رغم اینکه فعالیت های مرتبط به طرح تدوین قانون مذکور الی 95٪ فیصد پیشرفته ولیکن بنا به دلایل ذیل تا هنوز مورد تصویب مجلس عالی کمیسیون قرار نگرفته است تا به ادارات ذیربط آن ارسال گردد:

- 1- به دلیل رخصتی ها مسلسل و متداوم به علت وقوع ویروس کرونا؛
- 2- عدم همکاری ادارات ذیربط در خصوص طرح های تحقیقی و اصلاحی؛
- 3- عدم تصویب طرح مذکور به دلیل وضعیت پیش آمده در سطح رهبری و اعضای محترم کمیسیون.
- 4- تهیه مسوده ی طرح اصلاحی و تعدیلی قانون معارف:

طرح اصلاحی و تعدیلی قانون معارف به منظور رفع خلا ها و نواقص آن از طرف این دیپارتمنت روی به تکمیل و حتی بیشتر از 95٪ فعالیت های مرتبط به آن انجام گردیده است. اما بناء بامشکلات و چالش های که در فقره سوم این گزارش تحت عنوان (طرح ضرورت وضع و تدوین قانون محاکمه قضات متکی به ماده 133 قانون اساسی) از آن تذکر به عمل آمد در خصوص نهایی نشدن این نیز قابل انطباق است.

در بخش آگاهی دهی از قانون اساسی

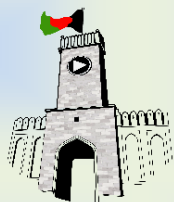
1- در بخش برگزاری برنامه های مرتبط به شانزدهمین سالروز تصویب قانون اساسی

1. برگزاری (16) مجلس و ارایه پریزنتیشن در رابطه به قانون اساسی.
2. در بخش ترتیب پلان ها
3. ترتیب پلان تجلیل از سالروز تصویب قانون اساسی در وزارت خانه ها و ادارات مستقل ؛
4. ترتیب و نهایی سازی پلان اشتراک رئیس و اعضاء، رؤسا و متخصصین کمیسیون در محافل تجلیل از سالروز تصویب قانون اساسی که از طرف وزارت خانه ها و ادارات دولتی دایر گردیده بودند؛

2- در بخش تدویر سمینارها، ورکشاپ ها و گفتمان های قانون اساسی

تطبیق برنامه های تجلیل از سالروز تصویب قانون اساسی در ولایات
تدویر سه سمینار در مرکز / تدویر سمینار " تشریح قانون اساسی و سروی سطح معلومات از قانون

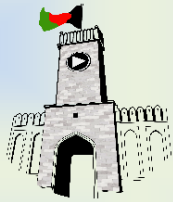
بخش قانون و ارائه ها و های	اساسی در اداره حفاظت محیط زیست/تدویر سیمینار " بررسی حقوق اساسی اتباع با روی کرد به قانون اساسی در وزارت انرژی و آن/ و تدویر سیمینار تحت عنوان " رعایت اصول محاکمه عادلانه در قانون اساسی افغانستان در تالار پوهنتون تابش	در تشریح اساسی مشوره نظریه
	تدویر گفتمان (بررسی حقوق اساسی مردم در قانون اساسی افغانستان) در اداره عالی بررسی	
	جلسه همکاری در مورد گفتمان بررسی حقوق اساسی اتباع در قانون اساسی در ریاست معارف ولایت کابل	
	تدویر ورکشاپ تحت عنوان نظارت بر تطبیق قانون اساسی و حمایت از قانون اساسی افغانستان در پوهنتون خصوصی جهان	
	تدویر ورکشاپ تحت عنوان " نقش پولیس در تامین حاکمیت قانون اساسی افغانستان	
	در تمام برنامه های تدویر شده دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی و محافل بزرگداشت از سالروز تصویب از آن (30000) جلد قانون اساسی توزیع گردیده است.	
	تدویر جلسه همکاری و جلب حمایت از حاکمیت قانون اساسی با موسسه یو ان دی پی برای چاپ 5000 جلد قانون اساسی /	
	تدویر جلسه همکاری و هماهنگی با موسسه حمیده برمکی برای جلب حمایت از برنامه های آگاهی دهی از قانون اساسی در مرکز و ولایات	
	نشست کاری با تلویزیون های ملی و خصوصی در رابطه به همکاری در تجلیل از سالروز تصویب قانون اساسی کشور	
	جلسه هماهنگی و همکاری با دوائر های خارجی جهت جلب حمایت آنها برای حاکمیت قانون اساسی	
	جلسه همکاری و هماهنگی با وزارت عدلیه اطلاعات و فرهنگ، حج و اوقاف، کار و امور اجتماعی و اداره امور ریاست جمهوری	

حقوقی

دیپارتمنت تشریح قانون اساسی و مشوره های حقوقی از کلیدی ترین بخش تشکیلات کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی می باشد که به هدف تشخیص نیازهای تشریح قانون اساسی و مشوره های حقوقی به منظور نظارت از تطبیق درست احکام قانون اساسی ایجاد گردیده است. این دیپارتمنت برای رسیدن به هدف مزبور، ابهاماتی که نزد نهادهای تطبیق کننده احکام قانون اساسی پیش می آید از طریق ارائه تفسیر احکام قانون اساسی، نظریات و مشوره های حقوقی رفع نموده و زمینه حاکمیت بهتر قانون اساسی را در کشور فراهم می نماید.

الف_ ترتیب (3) عنوان نظریه حقوقی به جواب احاله های واصله به شرح ذیل:

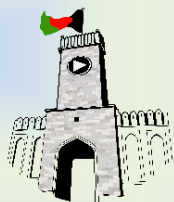
5. احاله شرکت برشنا که ذریعه نامه نمبر (1864/1861) مؤرخ 1398/9/6 مواصلت ورزیده است،

6. احاله امکان معرفی اراکین حکومت به لوی څارنوالی توسط لویه جرگه به ذریعه مکتوب نمبر (9493) مؤرخ 1398/9/8 مواصلت ورزیده است.
7. احاله کمیسیون مستقل حقوق بشر در خصوص نشر هویت مظنونین در رسانه های جمعی از آدرس معاونیت نخست ریاست جمهوری؛
- ب_ ترتیب (11) عنوان نظریه حقوقی در خصوص مواد نقض شده قانون اساسی و به جواب مصوبات کمیسیون به شرح آتی متحقق شده است:**
8. در خصوص رعایت ماده 31 و بند اول ماده 75 قانون اساسی متکی به گزارش نظارتی؛
9. در خصوص حکم فقره دوم ماده 27 قانون اساسی متکی به گزارش نظارتی؛
10. در خصوص حکم ماده پانزدهم قانون اساسی مبنی بر مکلفیت دولت در اخذ بهبود جنگلات حفظ محیط زیست؛
11. در خصوص احکام ماده 24 و ماده 27 قانون اساسی،
12. راجع به حکم فقره دوم ماده 7 قانون اساسی در خصوص ملکیت دولت بر جلوگیری از اعمال تروریستی و تأمین امنیت مردم؛
13. حکم فقره دوم ماده هفتم قانون اساسی در خصوص مکلفیت دولت بر جلوگیری از زرق و قاچاق مواد مخدر و تولید و استعمال مسکرات؛
14. در خصوص نتایج انتخابات ریاست جمهوری ششم میزان 1398؛
15. در خصوص حکم ماده 54 قانون اساسی مبنی بر حمایت دولت از خانواده، به تشخیص دیپارتمنت در موارد مواد نقض شده قانون اساسی
16. راجع به حکم ماده 10 قانون اساسی در خصوص مکلفیت دولیت بر حمایت و تضمین مصئونیت سرمایه گذاری ها و تشبثات خصوصی در افغانستان،
17. در خصوص حکم ماده 48 و 49 قانون اساسی منع یا عدم جواز تحمیل کار بر اطفال، به تشخیص دیپارتمنت در موارد مواد نقض شده قانون اساسی
18. در خصوص تداوم کار رئیس بانک مرکزی و وزیرانی که رأی اعتماد کسب ننموده اند.
- در بخش رفع تناقضات قوانین عادی با قانون اساسی**
- مطالعه 60 عنوان قوانین نافذه در مطابقت با قانون اساسی جهت دریافت تناقضات آنها با قانون اساسی که در نتیجه یک مورد تناقض در قانون شاروالی ها دریافت که بعد از طرح آن در جلسه کمیسیون، بر اساس مصوبه کمیسیون جهت ارائه مشوره حقوقی به دیپارتمنت تشریح قانون اساسی و مشوره های حقوقی ارسال گردید، چهار مورد تناقض در قانون انتخابات دریافت گردیده بعد از تحلیل تناقض متذکره جهت تصویب به مقام رهبری کمیسیون محول گردیده است.
  - مطالعه (18) عنوان طرح ها و مسوده های قوانین در مطابق با قانون اساسی صورت گرفته و نظریات و پیشنهادات اصلاحی در این زمینه به ریاست دفتر مقام کمیسیون جهت شریک ساختن موضوع در کمیته قوانین ارسال گردیده است.
  - به تعداد 1080 اصطلاح حقوقی از قوانین و مقررات نافذه جهت ترتیب قاموس اصطلاحات حقوقی بیرون نویس شد.

در بخش ارتقای ظرفیت منابع بشری کمیسیون

- ✓ ارائه 3 برنامه آموزشی برای کارمندان کمیسیون در بخش حقوقی و مدیریتی؛
  - ✓ تدوین دو پالیسی (پالیسی مکافات کارکنان و پالیسی جندر)؛
  - ✓ استخدام دو تن کارمندان از طریق رقابت آزاد
- معرفی دو تن از کارکنان به بورسیه های آموزشی خارج از کشور

عواید کمیسیون

عواید کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی طی سال مالی 1398، مبلغ (55.407) پنجاه و پنج هزار و چهار صد و هفت افغانی می باشد.

منابع عایداتی	مبلغ عواید پیش بنی شده به افغانی	عواید خالص بدست آمده به افغانی	فیصدی ازدیاد عواید	فیصدی کاهش عواید
قیمت اسناد بها دار	0	0	0%	100%
جریمه ها	0	0	100%	100%
لیلام داغمه جات	0	1292	0%	0%
مجموع عواید به افغانی	0	1292		

برنامه های آینده

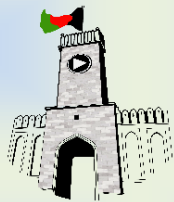
انکشاف اسناد رهنمودی در زمینه بهبود اجراات کمیسیون.

- نظارت از رعایت و تطبیق احکام قانون اساسی در ادارات دولتی و غیر دولتی.
- ارائه مشوره های حقوقی در مورد مسایل ناشی از احکام ق. ۱۰ به رئیس جمهور و شورای ملی.
- ارائه نظریه های تفسیری به جواب احاله های واصله در مسایل ناشی از احکام قانون اساسی.
- ارائه پیشنهادات مشخص به رئیس جمهور و شورای ملی در زمینه اتخاذ تدابیر به منظور انکشاف امور قانونگذاری در مواردی که قانون اساسی حکم نموده است و یا رعایت قانون اساسی ایجاب می کند.
- دریافت تناقضات قوانین عادی با قانون اساسی و ارائه طرح های لازم به منظور رفع تناقضات دریافت شده با قانون اساسی.
- ارائه گزارش به رئیس جمهور در صورت ملاحظه تخطی یا تخلف از احکام مندرج قانون اساسی

اقدامات مهم و اساسی جهت مبارزه با فساد اداری:

به هدف اجراء تفتیش و بررسی، حصول اطمینان از شفافیت امورحسابداری و حسابداری، اطمینان از اجراات سالم برای حکومت داری خوب، مؤثریت و مثریت سیستم کنترل داخلی، تشخیص و مدیریت ریسک ها (خطرات) در اداره و ارائه گزارش نتایج بررسی به مقام محترم کمیسیون میباشد.

- ✓ بررسی و تفتیش قرار داد ۵۵۰۰۰ لیتر تیل پترول و دیزل، قرطاسیه، پرزه جات، انترنت
- ✓ تفتیش و بررسی بودجه منظور شده و مصارف مالی طور قیدی.
- ✓ بررسی امور جنسی و مصارف مالی واداری کمیسیون؛

✓ تفتیش و بررسی پلان کاری شعبات ریاست دارالانشاء؛
بعد از بررسی و تفتیش امورات فوق الذکر از اجراءات قانونی آنان اطمینان حاصل شده و در برخی از موارد سفارشات لازم به آنها شریک ساخته شد.

مشکلات، چالش‌ها و راه حل های تدبیر شده

- ✓ نبود محل کاری مناسب برای کمیسیون.
- ✓ کمبود تشکیل، بخصوص در بخش مسلکی.
- ✓ عدم همکاری ادارات ذیربط دولتی و غیر دولتی که طبق پلان از اجراءات آنها نظارت صورت می گیرد.
- ✓ راه حل های پیشنهادی
- ✓ تدارک محل مصئون، مناسب و دائمی برای کمیسیون.
- ✓ تزئید تشکیل کمیسیون در بخش های اداری و مسلکی.
- ✓ ایجاد الزامیت مبنی بر همکاری ادارات ذیربط دولتی و غیر دولتی